

PAHUUDELLA ON RAKKAUDEN KASVOT

UNNI DROUGGE

**PAHUUDELLA ON
RAKKAUDEN KASVOT**

Romaani

Suomentanut Tiina Sjelvgren

B A Z A R

Ruotsinkielinen alkuteos *Boven i mitt drama kallas kärlek*

© 2007 Unni Drougge

First published by Bazar Förlag, Sweden.

Published by arrangement with Nordin Agency, Sweden.

ISBN 978-952-5635-71-3

www.bazarkustannus.fi

Taitto Sisko Honkala

Painopaikka ScandBook, Ruotsi 2008

”En hetkeäkään kadu, että elin nautintoja varten. Toteutin pyrkimykseni täysimääräisesti, kuten kaikki pyrkimykset tuleekin toteuttaa. En jättänyt kokeilematta ainuttakaan mielihyvän lajia. Heitin sieluni helmen viinimaljaan. Kuljin kevätesikoiden reunustamaa polkua huilun ääntä seuraten. Söin pelkkää hunajaa. Mutta olisi ollut väärin jatkaa sellaista elämää, koska se olisi ollut rajoittavaa. Oli siirryttävä eteenpäin. Puutarhan toisella laidallakin oli omat salaisuutensa.”

Oscar Wilde: *De Profundis*
(suomennos Juhani Lindholm)

PROLOGI

Pahuudella on rakkauden kasvat. Onnetonta nuoruuttani leimaa sarja irratoriaalisia mielijohteita, joita on kerta toisensa jälkeen selitelty tällä ylilatautuneella sanalla: "Rakkaus".

Rakkauden nimissä minä ja sisarukseni tulimme tähän maailmaan, ja saman tekosyyn varjolla meitä viskottiin paikasta toiseen kuin matkustajia kiikkerässä aluksessa nimeltä avioliitto. Vauhtisokea kärry luisui sittemmin jyrkänteen yli rotkoon, missä se makasi tuhoutuneena tovin, kunnes äitimme löysi korjaukseen tarvittavat varaosat. Tarvitseeko edes sanoa, ettei kulkuneuvo koskaan oikein palautunut entiselleen? Sillä välin isämme pyyhki pölyt vaatteistaan. Hän oli käyttänyt laskuvarjoa.

Jos Jumala olisi olemassa, hän poistaisi rakkauden maailmasta pikimmiten. Jos paholainen olisi olemassa, hän ottaisi ylpeänä syyt niskoilleen ja tunnustaisi keksineensä tämän pirullisen ihmisiä yhdistävän liiman.

Kaikkein kohtalokkain rakkauden muoto taitaa kuitenkin olla yksinhuoltajaäidin epätoivoinen yritys löytää itselleen uusi kumppani. Se voi viedä yön et viikoiksi. Joskus se voi tuhota elämän.

Tämä on kertomus siitä, mitä meidän perheellemme tapahtui vanhempieni eron jälkeen. Minä huomasin katastrofin merkit jo kauan ennen muita. Jos äitini saa päähänsä ristiä tämän katastrofin rakkaudeksi, olen vakuuttunut siitä että todistanlausuntoni vie voiton hänen erheelliseltä historiankuvaukseltaan. Sillä kukapa voisi olla objektiivisempi kuin perheen esikoispoika? Eritoten silloin kun molemmat vanhemmat ovat jotenkin raiteiltaan.

ENSIMMÄINEN OSA

1

Yksinäinen äitini istuu viimeisimmän romahduksensa rautioilla ja itkee. Jälleen kerran hän kiroaa ajattelemattomuuttaan, ja kun se ei auta, hän kiroaa miestä joka aiheutti sen. Hänen itkuvirtensä ei tosin ole yhtään sen jalompi kuin uhkapelurin, joka on hetki sitten menettänyt kaikki rahansa raveissa. Uhkapeluri sijoitti väärään hevoseen, äitini sijoitti väärään hevoseen. Piste.

Vaikka oikeastaan äitini nimitti häntä kissaksi. Näin ollen hän oli Kisu. Kisu vastasi tähän vertaamalla äitiäni lintuun, mikä sinänsä on kuvaavaa ja kertoo paljon heidän suhteestaan. Herra Kisu kutsui äitiä lukuisilla nimillä, kuten rakasta lasta tulee kutsuakin. Ja paino sanalla lapsi. Äiti totteli muun muassa sellaisia naurettavia lempinimiä kuten "Villiankka", "Kultanokka" ja "Pieruliisa". Liioitellun ihastuneena hän vastasi kutsuun. Piipittäväällä ja imelällä äänellä. Sietämätöntä. Sillä meidän äitimme ei ollut mikä tahansa huitukka. Eikä hän ollut myöskään "Höpöläinen", "Hanhiemo" tai "Teräskana".

Terästä hän oli tietenkin monessakin mielessä. Monen mielestä hän oli teräsnainen.

Ellei "rakkaus" olisi murtanut häntä kuin kryptooniitti. Niin tapahtui joka kerta – mutta erityisesti tällä kertaa.

Olisin voinut antaa äidin puhua omalla äänellään, mutta silloin tämä tarina olisi ollut erinäköinen. Silloin koko tarinan voisi lukea pelkkänä rakkauskertomuksena. Vaikka kaikki tapahtuikin pääosin kahden tärkeän ääripisteen välillä, jotka ovat siis onnettoman nuoren miehen astuminen kuvaan ja siitä ulos, tämä on kuitenkin ennen kaikkea kertomus piinatusta ja alistuneesta kirjailijasta. Äidistäni.

Äiti löysi kirjoittamisen vanhempieni myrskyisän eron aikoihin, ja hän onnistui pitämään siitä kiinni moninaisten pyörremyrskyjen keskellä, joihin lukeutuivat niin roolivaihdokset mediakentällä kuin eroottiset infernotkin. Äidin elämään tuntui aina sekaantuvan joku omituinen hiippari. Hänen suhteitaan voisi luonnehtia hysteerisiksi ja niiden välissä olevia kausia dysforisiksi. Näiden kahden ääripään sekoituksesta kumpusivat hänen romaaninsa.

Kukaan ei ollut vielä siihen mennessä onnistunut horjuttamaan äidin taiteilijuutta, joksi hän siis luokitteli verrattain yksinkertaiset teoksensa. Lähinnä oli syytä epäillä päinvas- taista. Raavaat miespuoliset siat tuntuivat olevan hänelle välttämätöntä polttoainetta.

Kunnes tämä Niclas astui kuvaan. Äidin Kisu-kissa. Hän muutti kaiken. Ja laajentaakseni hiukan sitä rajoittunutta näkökulmaa, jota tekstinkäsittelyohjelmansa ääressä nyyhkyttävä äitini on paraikaa tuomassa julki, minun täydennettävä yhteistä tarinaamme. Tällä kertaa hän ei nimittäin kirjoita romaania. Hän kirjoittaa omakohtaista tunnustusta. Jo pelkkä sana saa kylmät väreet kulkemaan selkäpiitäni pitkin. Niin alas seko- päinen äitini ei ole vielä kertaakaan vajonnut. Sillä hänellä ei ole minkäänlaisia yhtymäkohtia Augustinukseen, jos nyt joku erehtyi kuvittelemaan sellaista. Augustinuksen *Tunnustukset* oli ankara itsetutkiskelu täynnä itsesyytöksiä; mies nuhteli jopa itseään lapsena. Äitini on päättänyt yksityiskohtaisessa tutkiel- massaan lähinnä sääliä itseään. Hän on viimeisen seitsemän vuoden ajan tuhlannut neroutensa itsepetokseen, lahjakkuuten- sa täydelliseen tyhjäntoimittajaan, ja antaa nyt vain vasemman kätensä taiteelle. Oikeassa kädessä hänellä palaa savuke. Kyy- neleet ovat tuhrineet meikin kasvoille mustiksi raidoiksi.

Käyn hänen luonaan joka lauantai ja vien hänelle hedelmiä ja pähkinöitä. Kun hänellä on muuta tekemistä, kopioin hänen ti- lityksensä mukaani ottamalle cd:lle, ja myöhemmin täydennän ja parantelen hänen kirjoittamaansa. Minun on yksinkertaisesti

pelastettava äitini tältä ylitsepersuavalta pateettisuudelta. Se ei saa viedä kaikkea tilaa.

2

Jotta lukijat voisivat edes jollakin tavoin ymmärtää äitini sattumanvaraista matkaa kohti täydellistä haaksirikkoa, minun on palattava ajassa taaksepäin ja valotettava hiukan taustaa tulevalle. Valmistautukaa kertomukseen kamalista kotioloista.

Olen elävä todiste ihmisen kyvystä sopeutua mitä hirvittävimpiin olosuhteisiin. Minun niin kutsuttu kotini oli psykiatrian museo, joka olisi oikeastaan pitänyt merkitä kulttuuriperintökohteeksi ja säilyttää jälkipolville todisteena vuosituhannen vaihteelle tyypillisestä urbaanista psykopatologiasta.

Äidin nuorella ystävällä Linuksella oli ajeltu pää, vinot siniset silmät ja jalassaan sadomasokistiset nahkahousut, joista roikkuva kettinki toimitti avainketjun virkaa. Mutta hän ei ollut homo, vaan varusteistaan huolimatta mielummin ehkä aseksuaali. Linus oli siis jollakin tapaa positiivinen hahmo. Hän ei halunnut pamputtaa äitiä kalullaan. Ja sitä paitsi hän koetti sivistää äitiä kutsumalla hänet näyttelyiden avajaisiin, tanssiesityksiin, jopa oopperaan. Tosin näissä tilaisuuksissa äidillä oli täysi työ hillitä huvittuneisuutensa – korkeakulttuuri ei ollut hänen juttunsa.

Daniel, äidin homoystävä sekä televisiotuottaja, houkutteli äidistä esiin paljon naurua. Danielin kunnianhimoisena tavoitteena oli televisioviihteen rimaa laskemalla nostaa palkkoja. Yhdessä äidin kanssa he kehittivät huumorin omituisen alalajin, joka sai säälittävän elämämme näyttämään liioitellulta saippuaoopperalta. Traagiset draamakuningattaret huvittivat Danielia, Linus palvoi heitä. Ja äiti oli molempien primadonna.

Äidin ystävätär Mian oli pisamanaamainen feministilesbo, josta oli tullut kaikkien mielenosoittajien oma pikku maskotti. Aina kun yhteiskunnallinen keskustelu kaipasi ulkoparlamentaarista alibia tai lesbovähemmistön yhteistä kantaa, Mian sai uhrautua.

Jos taas yhteiskunnallinen keskustelu kaipasi abortin vastustajaa, paikalle kutsuttiin miljoonan lapsen äiti Klarin. Hän ja äiti olivat joskus kilpailleet siitä, kumpi heistä saattaisi maailmaan enemmän puolustuskyvyttömiä jälkeläisiä, mutta tässä vaiheessa Klarin oli ajanut äidin ohi noin kymmenkertaisesti. Ihme ettei naiselle ollut vielä langetettu pariumiskieltoa. Klarinin lapsetkin tuntuivat lisääntyvän kuin heinäsiemenet Egyptissä. Se sai minut haaveilemaan, että voisin laajamittaisen valistuskampanjan keinoin saada ihmiset ymmärtämään tiukan vanhempainluvan käyttöönoton tärkeyden. Niissä olosuhteissa Klarin ja äiti olisivat aseettomia.

Palatessani koulusta kotiin sisällä haisi yleensä pahemmalle kuin ukrainalaisessa teollisuusgetossa. Eritoten sen jälkeen kun itävaltion diiva Dominika oli ottanut tavakseen viettää aikaa meillä. Hän toi asuntoomme Lützenin usvan ja tuotti yhtä paljon ympäristöjätettä kuin keskisuuren kaupungin kotitaloudet yhteensä. Hän käytti käsittämättömän kalliita vaatteita ja kerrytti kännykkälaskuaan maaniseen tahtiin, ja missä tahansa hän liikkui, hänen käsilaukustaan levisi tomukerros, joka koostui tuhkasta, pölystä, puuterista, luomiväristä, lääkejäämistä, murusista, hilseestä, paperilappusista sekä epäilemättä yhden jos toisenkin abortoidun sikiön rippeistä. Lisäksi hän jätti jälkeensä kasan likaisia posliiniasiain. Minulle ei jäänyt yksinkertaisesti mitään liattavaa.

Äidillä ja Dominikalla oli yhteinen juutalaisneuroosi, tosin eri syistä. Äiti oli saanut päähänsä, että juutalaismiehet olivat erityisen hyvin varusteltuja, millä ei Dominikan mukaan ollut lainkaan merkitystä. Siksi Dominika antoi äidin käydä "juutalaisterapiassa". Se tarkoitti sitä, että kaikki ihmisten väliset

yhteydet muutettiin rahaksi. Äiti koki ei-juutalaisuutensa vakavana ongelmana, ja Dominika lohdutti häntä kutsumalla äitiä "adoptoiduksi juutalaiseksi". Tämä johti siihen, että äiti ilmoitti kerran kesken päivällisen aikovansa kääntyä juutalaiseksi. Sekä Alfi että minä tunsimme penistemme joutuneen yhtäkkiä vaaravyöhykkeelle. "EEEEIII", me huusimme kuorossa ja äiti nauroi meille raa'asti ja makaaberisti. Sen jälkeen kun Juniorin oli saanut kuulla juutalaisuuden käytännön sovelluksista, Dominikan vierailut saivat hänet aina vaatimaan äidiltä, ettei häntä vain "leikata ympäri".

Tällaisen surkean psykopaattijoukon keskellä minun oli pakko viettää myöhästeinivuoteni. Sen ohella sain taistella sie-tämättömien sisarusteni kanssa: Alfi eli keskellä pubertee-tin pahinta alkuahdistusta ja huusi "Turpa kiinni!" aina kun hänelle yritti sanoa jotakin, Lola muistutti pelottavalla tavalla äitiään ja nuorimmaiseta, Junior ja Mini, höpöttivät ja heiluivat tauotta ympäriinsä ja penkoivat huoneessani heti kun poistu-in paikalta. Aina kun astuin huoneeni kynnyksen yli, huomasi-n suureksi tyrmistyksekseni, että mangalehtiäni tai transformer-hahmojani oli räplätty tai ne oli siirretty väärään paikkaan.

Minä vain kysyn: Voiko länsimaisella miehellä olla tämän epäterveempää kasvuympäristöä?

3

Aina kun äidin ja Matsin "yhteistyö" oli ajautunut karille, äiti soitti vanhalle peruskalliolle Ingridille – kansan suussa pa-remmin "Ringridinä" tunnetulle – koska äiti soitti hänelle aina kun hänellä oli vaikeaa. Sen jälkeen Ringrid riensi hätiin lap-senvahdiksi. Hän teki erittäin hyvää lihamureketta. Ja lettuja.

Muutoin meillä kävi lähinnä äidin hölmöjä ystäviä. Pahin kaikista oli lapsia tehtaileva Klarin, joka ilmestyi illalliselle aina liian aikaisin vedoten siihen, että hän ”auttaisi” äitiä ruoanlaitossa. Mielenhäiriössään äiti suostui siihen.

Katastrofivalmiuteeni oli perustellut syynsä. Heti kun olin ehtinyt kytkeä tietokoneen pois päältä, piilottaa sen sekä viritteä ruskeanharmaan lakanan vaivalla kokoamani kahdeksankymmmentäluvulta peräisin olevan lelukokoelmani suojaksi, pääkatastrofi seiso i eteisessä ympärillään joukko seurannaiskatastrofeja. Nuoremmat sisarukseni Junior ja Mini olivat jo ehdollistuneet päähän kohdistuville koville lyönneille, joita Klarinin hirviölapset jakelivat erinäisillä aseillaan. Junior ja Mini ulvoivat yhteen ääneen AAAlIII! ja pitelivät päitään nähdessään monipäisen vierailijajoukon. Klarinin räkänokkajälkeläisten olisi melkein voinut kuvitella lisääntyvän jakautumalla, sillä alle minuutissa he olivat valloittaneet koko asunnon. Ensimmäisenä lattiatuntumaa otti Alfin kamera.

Nuo lapset olivat niin taitavia tuhoamaan tärkeitä tavaroita, että heitä olisi pitänyt käyttää biologisina taisteluvälineinä sodankäynnissä. Missä he olivat olleet, siellä mikään ei enää toiminut.

Seuraavaksi vuorossa oli kylpyhuone. Äänistä päätellen lapset olivat saaneet käsiinsä äidin epilaattorin. Ja lisä-äänistä päätellen se oli seuraavassa sekunnissa rikki. Todella ihailtava suoritus, minä ajattelin. Hiustenkuivaaja päälle, hiustenkuivaaja rikki, juuri noin. Pullojen kolinaa, siinä taisivat mennä äidin hajuvedet. Ei kummoinen menetys. Äidistä lähti yleensä yhtä voimakas tuoksu kuin kuolemanpelkoisesta haisunäädästä, ja nyt kylpyhuoneesta vyöryi sama pistävä hajuveden tuoksu.

Onneksi myös Linus tuli etuajassa, sillä hän tiesi äidin tarvitsevan apua Klarinin ”avun” kanssa. Hän onnistui saamaan lapsilauman kuriin panemalla yhden amatöörimäisistä videoita-elokuvistaan pyörimään yläkerrassa. Jostakin syystä Klarinin hyperaktiivisten lasten mielestä oli hauska katsella

Linusta, joka tanssi veripalattuun verhoutuneena, muovikelmuun kääriytyneenä ja suitset suussa. Sen laajempaa yleisöä Linuksella ei ollut vielä koskaan ollut.

Sitten paikalle ilmestyi Dominika. Hän ei kylläkään tullut auttamaan ketään, vaan häntä ohjasi puhdas vietti, tarkemmin sanottuna nälkä. Dominika halusi oitis lyödä Linuksen laudalta ehdottamalla, että lapset saisivat katsoa pornoelokuvia, joita hän itse piti täysin komediallisina. Sekä äiti että Klarin äänestivät ehdotuksen yksimielisesti kumoon. Dominikan hyvä ystävä oli perustanut jonkinlaisen pornoelokuvayrityksen ja lupaili debiileille maalaistyyppille loistavaa tulevaisuutta elokuvatahtinä. Tuloksena syntyi elokuvataidetta, joka Dominikan mukaan päihitti Norénin tuotannon mennessä tullen. Ja mikä ettei, tämä oli aikaa ennen Lars von Trierin läpimurtoa. Sivilisaation murenemisestä ei voi kai saada parempaa ajankuvaa kuin nämä autenttisen traagiset pornoelokuvat, joilla oli sellaisia nimiä kuin *Spermabileet* ja *Yksityistä lihaa*. Mutta Klarinin jälkeläisten oli tyytyminen Linuksen häpeämättömään yhden miehen performanssiin, joka sai aikaan täydellisen hiljaisuuden. Rauhahan rikkoi vain yhden lapsen ilmoille päästämä innokas kiljahdus: "Isä!"

Minä pidin Miniä ja Junioria silmällä, mutta hekin nauttivat syntyneestä rauhasta. He istuivat matolla ja rakensivat legoista torneja, joita kukaan ei yhtäkkinä tullutkaan kaatamaan kumoon.

Pian paikalle pyyhälsivät äidin kaksi muuta ystävää: Daniel ja Mian.

Ruoan kanssa tarjoiitiin tavalliseen tapaan viiniä, ja hetken kuluttua koko pöytäseurue huojahdelti paitsi Linus, jolla oli täysi työ leikkiä hovimestaria ja kaadella muille lasin täytettä. Klarin istui pöydässä räikeän punaisessa mekossaan, joka oli kylilin suuri kätkeäkseen sisälleen hänet ja koko jälkipolven. Illan edetessä Klarinin kasvojen väri alkoi ottaa yhä enemmän vaikutteita mekosta.

"Minä en halua miestä", hän julisti. "Minä haluan erota."

"Mieti nyt tarkkaan", äiti varoitteli. "Sen jälkeen kun erosin Matsista, hän on tapellut kaikesta mahdollisesta ja mahdotto-
masta. Vähän aikaa sitten hän uhkaili minua huoltajuuskiis-
talla."

"Mutta eihän Mats voi viedä lapsia sinulta", Mian sanoi ma-
talalla äänellä. "Lapset ovat olleet sinulla koko ajan, ei hänellä
ole mitään mahdollisuuksia. He asuvat täällä ja saavat itsekin
vaikuttaa asiaan."

"Mutta te ette tiedä miten Mats toimii", äiti vastasi. "Hän on
oikea tuhokone. Hän saa aina tahtonsa läpi!"

Pelkkä ajatus siitä, että joutuisin jakamaan asunnon Matsin
kanssa, sai minut hytisemään kauhusta.

"Mats voisi lainata muutamaa sinun lastasi, Klarin", Daniel
vitsaili keventääkseen tunnelmaa.

"En usko, että huomaisin suurempaakaan eroa", Klarin sa-
noi sävyisästi. "Tosin äijät eivät osaa huolehtia lapsista. Ai-
na kun luen lapsista, jotka ovat kuolleet, heistä on huolehtinut
mies. Tai ollut huolehtimatta. Miehet ajavat jopa oman lihan-
sa ja verensä yli. Luin juuri isäksi tulleesta miehestä, joka oli
peruuttanut suoraan lastenvaunujen päälle ja liiskannut oman
vauvansa. Isillä ei ole biologista hälytyskelloa, joka alkaisi soi-
da kun lapset ovat vaarassa. Ne eivät herää edes yöllä, vaikka
lapsi huutaisi täyttä kurkkua."

"Aamen, Klarin. Älä viitsi! Anna tuon biologiajutun olla. Tun-
nen paljon homoja, jotka ovat täydellisiä isä", Mian vastusti.

"Niin, homoja", äiti sanoi. "He eivät riitelekään naisten
kanssa. Homot ovat veljiämme. Exät ovat katkeria vihollisiam-
me. Toisinaan tuntuu kuin Mats vakoilisi minua saadakseen
todisteita siitä, että olen kelvoton äiti."

"Älä välitä Matsin puheista", Linus lohdutti. "Hän tekee ona-
nointilehteä jälkeenjääneille miehille. Ei hän ole uskottava."

"Olet tosi hyvä äiti", Daniel imarteli.

En voinut ymmärtää, miksi kaikki aina vakuuttelivat äidille
hänen olevan hyvä äiti. Koska sitä hän ei todellakaan ollut!

"Minusta sinä voit hyvin ostaa lapsilisillä itsellesi Pradan puvun. Sen sinä olet ansainnut kaikesta raatamisesta", Daniel tirskahti.

"Niin juuri!" kovaääninen Dominika huudahti. Hän näytti syövän täyttä häkää kaikilta muilta lautasilta paitsi omaltaan. Sen jälkeen hän alkoi viilata kynsiään. "Pitää elää vanhempiensa siivellä siihen saakka, että on kyllin vanha elämään lastensa siivellä", hän raakkui. "Muuten pitää koettaa tyydyttää tarpeensa miehen avulla. Ja mehän tiedämme miten siinä käy. Mikä Matsin puhelinnumero on? Minäpä soitan hänelle ja kerroon miten kallista lasten ylläpito on. Katso nyt miten laiha sinä olet, Unni. Ja joudut hakemaan vaatteesi H&M:ltä. En jaksa katella tuollaista. Olen juuri tehnyt abortin."

"Soita sille pihimunalle!" Mian innostui. "Arvatkaa mihin hintaan ne naisraukat joutuvat levittelemään itseään hänen lehdeensä. Yhdeksästä sadasta!"

"Väärin. T-paidasta ja lehden ilmaisesta vuosikerrasta", minä korjasin.

"Ei mitään järkeä", Mian puuskahti. "Miksi helvetissä ne suostuvat siihen?"

"Naisten poikaystävätkin ovat siitä ylpeitä ja naiset itse pääsevät baariin töihin", tiedotin asiallisesti.

"Mutta Gogge, saamari", Mian tuskaili ihan kuin minä olisin keksinyt nämä yksinkertaiset faktat. "Et voi olla sitä mieltä että on paikallaan, että poikaystävä on ylpeä muijansa esittellessä tissejään *Slitzissä* ja raataessa sen jälkeen jossakin baarissa."

"En ilmaissut omaa mielipidettäni", minä vastasin. "Kerroin vain niin kuin asia on. Ihmiset ovat tyhmiä. Naiset ovat tyhempinä. Ja ne jotka esittelevät itseään *Slitzin* sivuilla ovat tyhimpinä."

"*Slitz* tekee ihmisistä tyhmiä", Mian päätteli.

"Naisen ruumiin pitäisi olla pyhä!" Klarin yhtyi keskusteluun Buddhamaisesta risti-istunnastaan. "Se on tulevaisuuden toivon temppeleli."

Sen jälkeen äiti ja Dominika alkoivat tilittää "epäonnistuneista uristaan". Mian ilmoitti, ettei hänellä edes ollut uraa, joka olisi voinut epäonnistua. Klarin väitti lasten olevan hänen uransa. Linus ja Daniel nauroivat tyytyväisinä saadessaan nauttia sekopäisten naisten seurasta. Kaikki oli kuten ennenkin.

Yhtäkkiä portaista kuului räsähdys. Sitä seurasi sarja tömähdyksiä. Klarinin nuorimmainen jukuripää siellä kuului vierivän portaita alas. Hän pyöri alas kuin pallo, mutta selvisi matkähdyksestä ihme kyllä pelkällä säikähdyksellä. Hän keräsi itsensä auki ja näytti hitusen pelästyneeltä, mutta puhkesi sitten leveään hymyyn huomattaessaan pitävänsä videon kaukosäädintä yhä tiukasti kädessään.

"Likki!" hän huudahti innoissaan.

"Vai niin, se on mennyt rikki", Klarin vahvisti tiedon ja näytti varsin tyytyväiseltä. "Nuo vekottimet eivät sitten kestä mitään."

En ollut siihen päivään mennessä vielä koskaan nähnyt kaukosäätimen menevän rikki, mutta Klarinin lapset kykenivät näköjään hajottamaan kaiken. Samaan aikaan yläkerrasta kuului kahakointia, sillä pikkuinen oli ilmeisesti onnistunut sammuttamaan videot ennen kaukosäätimen sabotointia.

Vanhemman sisareni huoneen ovi kuului pamahtavan viihäisesti kiinni. Metelöivä joukko Klarinin klaanilaisia hakeutui alakertaan. Seurue alkoi tehdä lähtöä. Kun kaikki olivat häipyneet, asunnon eri kolkista kuului sarja huudahduksia kuten aina sen jälkeen kun Klarin oli käynyt kylässä.

"Vooiii eeei! Radio-ohjattavan auton renkaat ovat irti!" Junior valitti yläkerrassa.

"Eeeeeiiii!" Mini ulvoi samasta suunnasta. "Tamagotchini on kuollut."

"Hemmetin hemmetti! Minun hajuveteni", äiti manasi kylpyhuoneessa. "Ja Silk-Epil! Ovatko ne rikkoneet hiustenkuivajankin? Helvetti!"

Viimeinen mitä kuulin tästä maanpäällisestä pöpilästä ennen nukahtamistani oli Lolan kitaransoitto hänen suljetun ovensa takana. Ajelehdin pois ja liu'uin omaan hyvin järjestytyneeseen unimaailmaani. Maahan nimeltä Kamlaz. Siellä kaikki oli rakennettu logiikan lakien mukaan. Sukupuolijako oli poistettu geeniteknologian avulla. Ihmisiä luotiin yhteiskunnan tarpeiden mukaan suotuisissa laboratorio-olosuhteissa. Heidät yhdistettiin toisiinsa hyvin pitkälle kehittyneellä ohjelmointijärjestelmällä. Aivoja lukuun ottamatta kaikki ruumiinosat olivat keinotekoisia kasvainten syntymisen estämiseksi. Kamlazissa keskityttiin filosofiaan, tieteisiin ja organisoituihin intellektuelleihin leikkeihin. Sensuuria ei tarvittu, sillä irrationaaliset olennot, kuten äitini ja isäni ja heidän ystävänsä, oli poistettu.

4

Hyvittääkseen puutteitaan ja esitelläkseen äidillisiä taitojaan äidillä oli tapana leipoa ensimmäisenä adventtina luciapullaa. Hän yritti olla hauska ja muovasi taikinasta takapuolen, jolle hän antoi piiskaa. Junior ja Mini ulvoivat naurusta tungeksiessaan pöydän äärellä piiskaamassa taikinapylyä, jolle he myös keksivät joukon erilaisia lempinimiä. Sen jälkeen äiti muotoili taikinasta peniksiä kaikkine tykötarpeineen ja nauroi taas kerran itselleen. Mutta silloin Lola ärähti ja kutsui äitiä seksimaanikoksi, mikä oli sinänsä tarkkanäköinen ja osuva lausunto kaksitoistavuotiaan suusta. Äiti teki taikinasta myös muutama Daavidin tähden, mikä sai Juniorin pelkäämään kastratiota. Minä palautin rauhan pyörittämällä taikinasta muutaman hakaristin.

Kun pullat oli paistettu ja ne olivat muuttuneet penisten, Daavidin tähtien ja hakaristien sijaan lähinnä vain pulliksi, joimme glögiä ja asetimme ikkunalle adventtikynttilänjalan. Äiti oli terästännyt glögiään tilkkasella votkaa, ja se alkoi näkyä. Pienimmät käyttivät tilaisuutta sumeilematta hyväkseen.

"Äitiiii!" he huusivat yhteen ääneen. "Saadaanko me rahaa?"

"Totta kai, senkin pikku ötökät. Hakekaapa laukkuni tänne!" äiti ilmoitti iloisesti ja kaivoi pienimmille satasen kullekin. Ja pitihän minunkin koettaa saada vähän juomarahaa itselleni nyt kun hupsuliini tuntui olevan hövelillä tuulella. Alfin käsi sahasi edestakaisin vikkellään kuin taskuvarkaalla, ja ennen pitkää olimme kaikki sata kruunua rikkaampia. Vaikka oikeastaan minun olisi kuulunut saada enemmän, sillä jouduin pienenä kärsimään äärimmäistä aineellista puutetta. Sain kaksivuotislahjaksi sinisen tiskiharjan ja muoviammeen. Jonka äiti ja Mats vihkivät oitis itse käyttöön.

Äiti varmisti promilletasonsa hakemalla keittiöstä lisää glögiä. Sitten hän kiipesi yläkertaan ja huusi Juniorin ja Minin mukaansa. Kuuntelin tarkkaan minkä iltasadun he valitsisivat. Saattaisin nimittäin kuunnella sitä itsekkin. Kuulin pikkuisten pyytävän äidiltä, että hän kertoisi heille jotakin ajalta jolloin Alfi ja minä olimme olleet pieniä, joten minun oli luonnollisestikin valvottava, ettei äiti syöttäisi heille mitä tahansa pajunköyttä. Istahdin portaiden yläpäähän.

"Juttu on siis näin", äiti aloitti, "että olipa kerran kaksi poikaa, jotka asuivat kaukana maalla. Siellä ei ollut McDonald'sia eikä lelukauppoja. Vain vanhoja rojuja ja hirveästi lehmiiä. Kylähän te tiedätte miltä lehmät näyttävät?" äiti kysyi ja minä arvasin, että Minin pienet kasvot venyivät kaksimetrisiksi ja hänen silmänsä ja suunsa olivat sepposen selällään. Hän näytti irvokkaalta matkiessaan lehmää. "Juuri tuolta", äiti nauroi. "Ne vain toljottavat. Toinen poika oli pitkä ja laiha kuin tikku. Arvaatteko mikä hänen nimensä oli?"

"TIKKU!" Mini piipitti kimeällä äänellä.

"Hiljaa, Mini", Junior komensi. "Minun piti sanoa tuo."

"Saat sanoa seuraavan", äiti ohjaili. "Toinen poika oli pyöreä kuin pulla. Mikäköhän hänen nimensä oli?"

"PULLA!" Junior huusi.

"Niin oli. Hänen nimensä oli Pulla. Hän ei ollut yhtä vanha kuin Tikku, joten hän ei ollut vielä kovin viisas."

Myhäilin itsekseni ja lähetin ylimielisen irvistyksen Alfin suuntaan, joka oli myös kiivennyt ylös ja istahtanut Minin ja Juniorin huoneen ulkpuolelle.

"Pojat leikkivät päivät pääksytysten rojuilla, joita äitinsä kanssa asuva hullu maajussi oli heittänyt maatalonsa pihalle."

"Eikö niillä ollut isää?" Mini kysyi, kuten aina.

"Oli kyllä, mutta hän palveli muukalaislegioonassa. Pojat eivät oikein tienneet mikä se oli, mutta he tiesivät että se oli jossakin kaukana. Pullalla oli aina nälkä", äiti satuili. "Ja tänään hänellä oli oikein erityisen nälkä."

"Niin, koska hän oli niin paksu", Junior lisäsi, ja minä virnistin uudestaan Alfille, joka ei ollut vielääkään toipunut isoäidin viimekesäisestä lihotuskuurista.

"Mutta Tikku halusi tietenkin olla kiltti isoveljelleen", äiti jatkoi. "Joten hän nappasi pihalta mukaansa vanhan kattilan ja lähti niitylle etsimään ruokaa. Pulla seurasi perässä. Pian Tikku näki valtavan ison vihreän toukan. Hän noukki sen maasta ja antoi Pullalle. 'Se on karkkia', hän sanoi."

"Mutta eihän toukka ole karkkia", Junior sanoi inhoa äänensään.

"Ei, mutta väriltään se muistutti karkkia. Joka lauantai pojat saivat äidiltään sitkeitä rottia, niitä karkkeja. Joten Pulla ilahtui kovasti saadessaan Tikulta ison vihreän toukan. Hän nielaisi sen kokonaisena."

"Yääääk", Mini ja Junior nauroivat.

"Niin, ihan hirveän inhottavaa. Mutta yhtäkkiä Tikku säikähti. Mitä jos toukkien syöminen olikin vaarallista? Hän avasi

Pullan suun, mutta se oli jo tyhjä. Silloin hullu maajussi Bruno kaasutti paikalle isolla punaisella traktorillaan. Hän hyppäsi traktorin kyydistä ja kutsui lehmiään, jotka jolkottivat paikalle. Lehmien löntystely kuulosti ihan maanjäristykseltä. Tanner tömisi poikien jalkojen alla. Hullu maajussi Bruno alkoi lypsää lehmiään, ja Tikku ja Pulla katselivat miten maito vain ruiskusi ämpäriin. 'Tässä teille luonnon parasta raaka-ainetta ihan suorana lähetyksenä' Bruno ähisi."

Äiti eläytyi Brunon skoonelaiseen puheenparteen hyvin vahvasti, mikä huvitti jossain määrin hänen yleisöään, mutta ennen kaikkea äitiä itseään.

"Äiti, etkö voisi olla humalassa huomennakin?" Junior pyysi, kun äiti oli päättänyt satunsa ja toivottanut lapsille hyvää yötä.

"En kai minä ole humalassa", äiti ihmetteli.

Muistellessaan elämää maalla äitini muuttui oitis nostalgiseksi. Nostalgia on käypää tavaraa vain silloin, kun tietää varmudella että koettua ei voi enää elää uudestaan. Todellisuudessa maalaiselämämme oli kuin kauhuelokuvasta.

Ravinto, jota äiti kuvaili terveelliseksi vegetaariseksi ruoaksi, koostui soralla ryyditetystä punajuurikeitosta, kotitekoisesta myslistä, jonka sekaan hienonnetut hyödylliset ainesosat aiheuttivat astmakohtauksia, täysjyväleivästä, jota syödessä tuntui kuin olisi pureskellut pieniä kiviä, sekä itse kasvatetusta kaalista, joka kuhisi tuholaisia.

Äidin mukaan vältimme sairaudet terveellisen ruoan ja raikkaan maalaisilman ansiosta. Mutta totuus taisi olla, että kaikki virukset ja bakteerit kuolivat aliravitsemukseen hennoissa kasvisruoan kyllästämissä kehoissamme. Sitä paitsi jokainen sairaus, joka harkitsi iskevänsä meihin, olisi saanut lyijy-yliannostuksen, sillä ikivanhan autonrotiskon kitkerät pakokaasut levisivät suoraan auton sisään meidän ajellessamme pitkin maaseutua polttopuiden perässä tai mennessämme kirpputorille tai vieraillessamme vastenmielissä hippiyhteisössä nimeltä Äiti Maa, mistä äiti haki lisää homeisia bio-

dynaamisesti viljeltyjä täysjyvätuotteita. Minua alkaa kutittaa kun vain ajattelenkin sitä seitsemänkymmentälukulaista omistuista yhteisöä. Äiti Maa oli sellainen kirppujen tyyssija, että raavimme itsemme verille jo kotimatalla.

Koko maalaismiljöö oli hirvittävä. Pihaamme reunusti pieni soratie. Alfi ja minä emme saaneet ylittää sitä, sillä maitoauto kaahasi tietä pitkin sataakahdeksaakymppiä. Tai sitten joku kylän koviksista oli ryöstänyt paikallisen pankin, ja tiellä ajettiin oikein kunnan rallia. Me jouduimme pysyttelemään pikkuruisella tontillamme. Ei siis ihme, että netti alkoi muodostua vastalääkkeeksi lapsuuteni rajoittuneelle elinpiirille. Kahdesti päivässä maanviljelijät köröttelivät talomme ohi myrkkysäiliöineen ruiskuttamaan läheisiä peltoja. Silloin äiti kutsui meidät hysterisenä sisään. Vähän myöhemmin meidät heitettiin taas pihalle, missä ainoa leikkikalumme oli käytöstä poistettu vanha sininen romuauto, josta irrotimme osia. Sen lisäksi saimme tyytyä muutamaan puuhun ja pensaikkoon, villinä rehottavaan nurmikkoon sekä täydellisen sekopäiseen susikoiraurokseen, joka ravasi pitkin tontin reunaa kuin viimeistä päivää ja ajoi takaa autoja silloin kun ei ruikkinut päällemme. Samaan aikaan läntisen maailman muut lapset skeittasivat rullalaudoillaan, pyöräilivät maastopyörillään ja rullailivat rullaluistimillaan siisteillä asfalttipäällysteisillä teillä kaupungeissa, missä ihmiset olivat ystävällisiä ja sivistyneitä eivätkä demen-toituneita alkuasukkaita. Vanhempani olivat valinneet kasvuympäristöksemme harvaan asutun maaseudun, missä ei ollut minkäänlaista mahdollisuutta henkiseen kanssakäymiseen samanikäisten nuorten kanssa. Paikallisten nuorten keskustelu rajoittui erilaisiin traktorimalleihin. He eivät tienneet, mikä ero oli Nintendon ja Sarajevon välillä. Opettajanikin oli jumalaa-pelkäävä eukkopaha, joka ravisteli käteni sijoiltaan, kun läksyjen kuulustelun yhteydessä satuin höystämään oikeita vastauksiani parilla kirosanalla. Mistä minä olisin tiennyt, että ei saanut kiroilla? Minun tuutulaulunikin vilisivät ärräpäitä.

Äiti ja Mats hankkivat kuusikymmentälukulaiset vaatteensa Amnestyn kirpputorilta. He näyttivät niissä ihan kylähulluilta, mutta minun vaatteeni olivat vielä kamalammat. Häpesin silmät päästäni punaisessa seitsemänkymmentäluvun plyy-sisessä diskoasussa, jonka lahkeet lepattivat ja vetoketjussa roikkui iso rengas. Olin perinyt vaatteet äidin vanhan ystävättären tyttäreltä. Itse tyttären, joka oli siis useita vuosia minua vanhempi, sain kunnian tavata ensi kertaa ilki alastomana nudistirannalla, jossa vinksahaneet vanhempani halusivat ehdottomasti käydä aina kesäisin. Meidän lisäksemme rannalla makasi vain hippejä, romanttisia kotiseutufasisteja ja ankeita lastenkirjailijoita.

Vanhempani olivat luultavasti syynä siihen muukalaisvihaan, josta Sjöbon kunta tuli myöhemmin tunnetuksi. Äiti ja Mats näyttivät nimittäin niin poikkeavilta suhatessaan ympäriinsä vanhalla romuautollaan, että tavallinen maahanmuuttaja olisi kalvennut heidän rinnallaan.

Työtä vieroksuvat vanhempani eivät taipuneet tavallisen ihmisen muottiin. Nyt heistä oli tullut työnarkomaaneja, mutta eivät he edelleenkaan taipuneet tavallisen ihmisen muottiin.

5

Keväällä kaikilla oli yhtäkkiä paljon puuhaa. Äiti kävi ahkerasti pitämässä banaaleja naisaiheisia esitelmiään. Pitkän ja uskollisen palveluksen päätteeksi hänet aateloitiin täysiveriseksi feministiksi, jolla oli oikeus lyödä jokerit pöytään ja käyttää kursailematonta kieltä. Hän kävi eri puolilla maata pitämässä feministisiä palopuheita, jotka käsittelivät lähinnä hänen omaa valitettavaa asemaansa. Matsin ilme synkkeni sitä mukaa kuin äidin propagandistinen nousukausi kiihtyi. Kotiin palattuaan

äiti katosi yläkerran työhuoneeseen. Sen jälkeen häntä ei näkynyt enää illan aikana, paitsi silloin kun hän komensi Minin ja Juniorin pesemään hampaansa ja valitsemaan iltasadun.

Dominika keräsi tavaransa ja muutti Lontooseen. Hän kertoi julkisuudessa aullisti, että ruotsalaiset olivat ahdasmielisiä. Äiti ja Daniel veivät hänet lentokentälle. Huolestuneena Daniel mietti, miten kauan rauhaa kestäisi ennen kuin Dominika palaisi Tukholmaan. Neljätoista päivää myöhemmin hän oli kotona jälleen vain palatakseen hetkeä myöhemmin takaisin Lontooseen. Hän kuormitti Lontoon ja Tukholman välistä reittiä ahkeralla sukkuloinnillaan niin, että lentoyhtiöt perustivat hänen vuokseen uusia vuoroja. Sen lisäksi hän käytti kännykkää sellaisella vimmallalla, että joutui ostamaan uuden puhelimen kuukauden välein.

Mianilla oli täysi työ juosta juhlissa uuden naisystävänsä kanssa. Mianin uusin oli suosittu kirjailija, joka oli suurella metelillä värvätty lesbojen leiriin.

Klarin oli aloittanut ratsastuksen. Hevosparat! Mutta hän oli onneksi niin uuden harrastuksensa pauloissa, että minun ei tarvinnut tavata häntä tai hänen jälkeläisiään.

Linus, joka ei saisi edes mikro-organismia hengiltä, alkoi opiskella satanismia ja piirrellä kryptisiä pentagrammeja. Muina aikoina hän kirjoitti runoja, joita hän lähetti äidille kukin ja sydämin koristelluissa kirjekuorissa.

Danielin ura oli nousukiidossa ja katse käännettynä tiukasti kohti yhä lihavampaa palkkapussia. Se mahdollistaisi hänelle sellaisen elämäntyylin, jolla hän voisi kruunata ammuksen lailla ylöspäin suuntautuneen "luokkaretkensä" ja antaa maalalla asuvalle ahdasmieliselle äidilleen muutakin ajateltavaa kuin sen, että hänen poikansa saattoi olla homo.

Vain Ringrid oli yhtä tasainen ja luotettava kuin aina. Hän sai tulla hätiin yhä useammin. Ennen pitkää äiti alkoi höpöttää jotakin loppuun palamisesta. Olin suoraan sanoen helpottunut, kun hän alkoi käydä terapiassa.

Alfille tuli äänenmurros, ja hänen lapsenpyöreytensä vain katosi hänestä. Uuden olomuodon myötä hän hankki itselleen tyttöystävän.

Minä en ymmärtänyt, mihin parisuhdetta oikein tarvittiin. Sehän synnytti ihmisissä vain urautunutta tottumusta. Äitini oli siitä oiva esimerkki.

Sillä vähän tämän jälkeen tuli kuolinisku.

Kaikkein pahin ja tuhoisin.

Äiti rakastui.

Hän rakastui päätä pahkaa kaksikymmentäkolmevuotiaaseen mieheen, joka oli videovuokraamossa töissä. Niclas oli astunut elämäämme.

6

Portit äitiä lähestyvään helvettiin avautuivat jouluaattona seitsemän vuotta sitten. Hän oli jo rakastunut, ja se oli itsessään kyllin paha juttu. Äiti ja rakastuminen sopivat yhteen suurin piirtein yhtä hyvin kuin happi ja sisätiloissa kytevä tulipalo.

Hänen melodramaattisuutensa ylsi huippuunsa tuona jouluna. Minun olisi pitänyt tajuta, että lopullinen lähtölaskenta oli alkanut.

Aattonaatonna ripustimme uskollisesti sukkiä sänkyjemme laidoille ja nukahdimme lievästi huolestuneina siitä, että äiti oli mahdollisesti unohtanut ostaa sukkiin täytettä. Niclaksen tavattuaan hän tuntui unohtaneen jopa oman nimensä. Hän oli ollut koko päivän kaupungilla ostamassa paniikissa lahjoja ja kaatanut riisipuuroon sellaisen määrän manteleita, että kaikilla perheenjäsenillä oli lupa toivoa vaikka mitä. Sen jälkeen hän pujahti ulos viedäkseen paketin Hänen Majesteetilleen Niclakselle, jonka lahja oli taatusti maksanut enemmän

kuin meidän kaikkien muiden yhteensä. Ovituku helähti vasta kymmenen aikaan illalla, kun äiti palasi kotiin raskaasti huokaillen. Pitihän hänen kestää muutama joulunpyhä ilman Niclasta ihan vain meidän seurassamme. Nukahdin kahden aikaan, jolloin äiti kuului vielä hääräilevän keittiössä kuunnellen radiosta perinteisiä joululauluja. Saatoin jopa antaa hänelle anteeksi sen, että hän väkinäisellä vibraatollaan lauloi hitaiden jouluballadien tahtiin, sillä se kietoi minut petolliseen rauhan tunteeseen.

Jouluaaton aamuna sukkiin oli ilmestynyt lahjoja, ja lounasaikaan koko perinteinen joulupöytämme oli ihme kyllä valmis. Ringrid oli tavalliseen tapaan kunniavieramme. Alfi oli opetellut kitaralla muutaman joululaulun ja istui keittiössä säestämässä äidin hoilotusta. Äiti siemaili ahnaasti jouluolutta. Mini yhtyi joululauluihin. Mikä uupui taidossa, sen hän korvasi innolla. Lola jätti muut varjoonsa korvia huumaavalla vinkunnallaan. Ja Junior hoki lakkaamatta haluavansa olla joulupukki, kunnes minun oli lopulta pakko tukistaa häntä. En halunnut että hänen kovaääninen valituksensa veisi minulta itsestään selvän oikeuteni olla joulun miehinen keskipiste.

"Älä nyt pilaa joulutunnelmaa", Ringrid sanoi ja alkoi heti perään kehua äidin herkullisia jouluruokia. Epäileväenä nappasin itselleni lihapullan tarkistaakseni, ettei pullien symmetrisen pyöreä ulkonäkö vain ollut Finduksen ansiota. Maku tuntui kuitenkin aidolta.

"Sinulla on niin ihania lapsia", Ringrid päivitteli, ihan kuin olisi äidin ansiota, että emme olleet muuttuneet vandaaleiksi. "Ja kuusi on tosi kaunis", hän jatkoi häpeilemätöntä kehuaan. Tosiasiassa kuusi näytti siltä kuin sen päältä olisi ajanut höyryjyrä ja puu olisi sen jälkeen joutunut hirmumyrskyn riepoteltavaksi. Junior ja Mini olivat ripustaneet kaikki koristeet litteän kuusen yhdelle sivulle niin, että pallot roikkuivat oksista kuin kypsät hedelmät ja räsätelivät lattialle joka kerta kun joku käveli kuusen ohi.

"Kippis ja hyvää joulua!" äiti huudahti rehvakkaasti ja kulautti snapsin.

"Äiti, aiotko juoda itsesi humalaan?" Mini kysyi toiveikkaana innokas Junior vierellään.

"Kyllä aion!" äiti kiekui silmät säihkyen.

"MAHTAVAA!" molemmat hölmöläiset innostuivat. "Sitten me saadaan rahaa."

"Eivätkö joululahjat riitä?" Ringrid ihmetteli ja nipisti Junioria poskesta.

"Missäs miehesi viettää joulua?" Ringrid kysyi sitten. "Luu-lin että hän olisi teidän kanssanne."

"Luoja paratkoon", minulta pääsi.

"Eikö hän ole kiva?" Ringrid kysyi.

"Kyllä on, hän on ihana", sokaistunut äitini hymisi. "Mutta hän viettää joulua omien sukulaistensa kanssa."

"Oletko tavannut heidät?"

"En. Hänen äitinsä on vähän herkkä."

"Hah haa", minä hörötin sadistisesti. "Ehkä poikaystäväsi on pimittänyt sinulta sukunsa pimeän puolen. Ehkä siellä on mielisairautta, rikollisuutta..."

"Älä puhu noin Niclaksesta!" äiti tiuskaisi. "Jos sinulla olisi tyttöystävä, niin kai sinäkin..."

"Minä pimittäisin häneltä sekä sinut että Matsin. Ja hyvästä syystä."

"Et kai vain aio muuttaa yhteen sen kaverin kanssa?" Ringrid kysyi. Oikeastaan se oli määräys. Hän näytti ankaralta. "Lapsesi ovat niin isoja, että he eivät ikinä hyväksy isäpuolta. Eivätkä varsinkaan niin nuorta. Goggekin on jo täysi-ikäinen."

Sain niellä taas yhden ikävyyden. Aina kun joku muistutti minua täysi-ikäisyydestäni, tuntui kuin raskas portti olisi painanut minua selkään.

"Niclas ei ikinä puhu mitään", Junior ilmoitti.

"Hän välittää vain äidistä", Mini täydensi.

"Ja äiti välittää vain Niclaksesta", Lola tuhahti. Kerrankin olin täysin samaa mieltä hänen kanssaan.

"Ne bylsii tosi paljon", Junior ilmoitti jouluruokansa äärestä.

"Aikuiset ihmiset tekevät sitä", Ringrid ilmoitti nopeasti. "He harrastavat seksiä."

Eikö tätä sääliittävä aihetta olisi voitu käsitellä jossakin muualla kuin joulupöydässä, minä mietin ja huokaisin.

"Kylläpä teidän äitinne osaa laittaa hyvää ruokaa", Ringrid sanoi sitten ja levitti sinappia häränrinnan päälle.

"Osaa kyllä. Kerran vuodessa", minä vastasin.

"Oletko tehnyt kaiken tämän ihan itse?" Ringrid kysyi ihmeissään.

"Olen", äiti nyökkäsi ja kaatoi itselleen taas yhden snapsin. "Laitoin lehtikaalin, punakaalin, paistoin keräkaalin ja lisäsin siihen siirappia, pyörittelin lihapullat, tein joululimppua, paistoin kinkun ja härän ja tein koko yön joulumakeisia", äiti huokaisi ja kaatoi itselleen ja Ringridille lisää jouluolutta.

"Herranjestas sentään!" Ringrid huudahti tupakan karhentamalla äänellään. "Sinun täytyy olla ihan poikki!"

"Syksyn aikana on ollut niin paljon kaikenlaista, etten ehtinyt laittaa joulua etukäteen." Äiti keräsi sympatiapisteitä siitä, että oli laiminlyönyt perhettään täysissä voimissaan olevan nuorenmiehen tähden, jonka hän oli onnistunut laitostamaan muutamassa kuukaudessa. Totta kai sitä ylirasittuu, jos älyllisesti vaativan työn, haastavan ammatillisen aseman ja tavanomaisten kotiaskareiden ohessa toimii vapaaehtoisesti iltapuheteinaan ilmaisena geišana.

"Sinun pitää levätä", Ringrid sanoi, ja huoneeseen laskeutui epämääräinen uhan tuntu. Ainoa vakaa asia elämässäni oli oma huoneeni, ja nyt sekin alkoi liikkua, luisua alaspäin. Edes äidin maittava hallantilainen kaalipata ja täydellisesti paistettu kinkku ei saanut vatsaani rauhoittumaan.

"Sinun pitää ajaa partasi useammin", Ringrid sanoi rahisella äänellään kynsien minua terävällä katsellaan. Siinä! Siinä

tuli toinen ennakkoaavistus. Onneksi vainoharhaisuus ei ollut koskaan ollut minun juttuni.

"Menettekö mummille uudeksivuodeksi?" hän jatkoi kuulusteluaan. Näin edessäni mummin mökiltä avautuvan harmaan merinäkömännin, tappelut ja nahistelut ahtaassa tilassa, huonon televisiokuvan, kaikki kolme kanavaa sekä kaipuun oman Amigani luo.

Kun piirretyt alkoivat, glögi, kakut ja makeiset oli kannettu olohuoneen pöydälle. Äidin askellus näytti yhä epävarmemmalta. Hän lauloi falsetissa mukana, kun Disneyn hiiret ompelevat Tuhkimolle tanssiaisasua. Mini ja Junior suutuivat äidille, sillä he kokivat äidin kimeän kiekumisen jonkinlaisena pilkkanä Disney-perinnettä kohtaan.

Joulupukin naamarini oli haljennut ja parta kutitti nenää, mutta jaoin lahjat silti urheasti. Alfi, Lola ja minä saimme äidiltä kaksituhatta kruunua. Ringridiltä saimme joululehtiä, ja mummi oli laittanut rahaa tileillemme. Mats ja isoäiti olivat ostaneet meille järkeviä lahjoja, kuten aina. Vaatteita, joita en koskaan pitäisi, sekä luistimet, joilla en koskaan luistelisi.

Pian lattia oli lahjapaperin peitossa. Autoin pienempiä kookaan uusia legorakennelmia.

Siinä vaiheessa kun televisiosta tuli *Karl-Bertil Jonssonin jouluaatto*, kuusi kaatui. Siihen oli osunut Juniorin isoäidiltä joululahjaksi saama nyrkkeilyhansikas, joka ammuttiin ilmaan omalta laukaisualustaltaan. Äiti makasi sohvalla ja luki minulta lahjaksi saamaansa sarjakuva-albumia. Ringrid oli lähtenyt tapaamaan ystävää, joka oli uupunut huolehduksista sairaasta miehestään kokonaisen vuoden ajan. Mies ei pystynyt syömään eikä tekemään tarpeitaan omin avuin.

"Saitteko tuon täydellisen ääliömäisen vekottimen siltä länsirannikon höyrystä?" äiti soimasi isoäitiä. "Siivotkaa täällä nyt vähän!" hän huusi sitten ja kompastui legoista juuri rakentamaani avaruusasemaan niin, että se murtui palasiksi. Junior alkoi itkeä ja huutaa ja huitaisi pullollisen jouluolutta kumoon

kakkuvadille. Mini koetti halata ja lohduttaa äitiä sillä välin kun me muut yritimme nostaa maassa makaavan kuusen pysyasentoon. Alfi juoksi keittiöpöydä kädessään kuivaamaan pöytää.

Sen jälkeen tilanne rauhoittui taas hetkeksi. Äiti teki kinkkuvoileipiä ja nautti pullollisen portteria makuuasennossa. Mini oli saanut lahjaksi hirvittävää ääntä pitävän minisyntetisaattorin, jolla hän nopeasti oppi soittamaan *Mamma Mian*. Se kuulosti niin raastavalta, että minun oli pakko väentää televisiota kovemmalle. Samassa rytäkässä puhelin pärähti soimaan, jolloin äiti karjui HILJEMMALLEE! ja vetäytyi sohvan nurkkaan pieneksi kehrääväksi keräksi. Minun tuskin tarvitsee kertoa kuka soittaja oli. Puolen tunnin puhelimesta lepertelyn päätteeksi äiti nousi sohvalta raskaasti huokaisten ja meni keittiöön, missä hän keitti kahvit ja kaatoi itselleen lasillisen punssia.

Palattuaan sohvan nurkkaan hän sai yhtäkkiä päähänsä, että katsoisimme Oscar Wilden elämästä kertovan elokuvan, jonka hän oli saanut Niclakselta joululahjaksi. Tyhmempikin tajusi, että äiti koki jonkinlaista sielunkumppanuutta Oscar Wildeen, joka oli äidin lailla haksahantanut nuoreen komeaan mieheen. Niclaksen elokuvavalinta ei tosin ollut merkki mistään suuremmasta viehtymyksestä maailmankirjallisuuteen; hän oli rehellisesti sanottuna lukutaidoton. Olin kysynyt äidiltä, joka oli kuitenkin varsin lukenut nainen, mitä hän kostui sivistymättömän kaksikymmentäkolmevuotiaan vetelehtijän seurasta. Hän oli vastannut, ettei hän kaivannut älyllistä haastetta vaan emotionaalista läheisyyttä. Minä olin tuhahtanut.

Tosin tähän väliin täytyy huomauttaa, ettei Niclas suinkaan ollut ensimmäinen älyllisesti heikkolahjainen äidin lukuisten omituisten rakastajien joukossa. Ainoa joka oli ollut tässä suhteessa tasaveroinen kumppani oli Mats, biologinen isäni. Tätä nykyä hänen mielenkiintonsa veivät tosin autot, lumilaudat, äijärock, sotaelokuvat ja porno. Viimeksi mainittu eritoten isän luotsaaman lehden kautta, joka on tehnyt pornosta salonkikelpoista

jopa pääkaupungissa. Mutta aikana jolloin Jumala käänsi meille selkensä, vuosina maaseudulla, kotonamme käytiin monta syvällistä keskustelua niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Osa niistä löysi tiensä vanhempieni kotoa käsin julkaiseman vaihtoehtolehti *Magazin Aprilin* sivuille kaiken lapsenteon, hapanleivän valmistuksen ja ympäröivän maailman kanssa kehitelyjen konfliktien ohella. Sitten Mats syventyikin alkoholin psyykelle vahingollisiin vaikutuksiin, ja äiti erilaisiin keinoihin jarruttaa näitä vahingollisia vaikutuksia, usein pullon turvin. Asuntovaunulomallamme Bornholmin saarella äiti löi Matsia tanskalaisella olutpullolla päähän niin, että pullo hajosi pirstaleiksi. Matsiin sillä ei näyttänyt olevan mitään vaikutusta. Hän on paksukalloista tekoa. Äiti kutsuikin häntä Terminaattoriksi.

Mutta kaikki tämä on vain taustatietoa. Ehkä se vaikutti äidin myöhempiin miesvalintoihin. Tai poikiahahan osa heistä vielä oli. Sillä sitä mukaa kuin äidille kertyi ikävuosia, Matsin manttelinperijöiden vuosirenkaat vähenivät – Heroinistia lukuun ottamatta. Heroinisti oli äidin kanssa samanikäinen, mutta sitä kompensoi se että mies oli alkanut käyttää huumeita jo teini-iässä. Hänen kypsyysasteensa oli näin muodoin huomattavasti normaalia nelikymppistä miestä alhaisempi.

Me emme saaneet kyseenalaista kunniaa edes tavata tai oppia tuntemaan kaikkia äidin "löytöjä". Heroinistinkin näimme vain parvekkeelta. "Hänhän on komea kaveri", raakkui vanha Ringrid, joka vahti meitä äidin ollessa treffeillä tämän muka huumeet jättäneen narkomaanin kanssa. Ja sitä se mies juuri oli – muka aineet jättänyt narkkari keisarin uusissa vaatteissa, sillä vähän tämän jälkeen hän tarjosi äidille niin kutsutun neitsyt-tripin. Ja heti sen perään hän sai luvan häipyä. Kun me lapset olimme koulussa, äiti istui sängyllä kirjoittamassa romaania, johon hän oli saanut aineistoa yhteiselosta Heroinistin kanssa. Siksi seurasimme usein ristiriitaisin tuntein äidin toivottomia rakastumisia. Toisaalta ne toivat meille viikkorahaa, syntymäpäivälahjoja, joulun, vaatteet sekä joukon muita hyödykkeitä.

Ei mitenkään ylenpalttisesti, mutta tarpeeksi kuitenkin, jotta saatoimme nukkua yömmе rauhassa (mikäli makuuhuoneen äänekkäät voihkinat eivät pitäneet meitä valveilla). Heroinis-
tin edesottamuksia kuvaava kirjallinen tuotos osoittautui koh-
tuulliseksi myyntimenestykseksi, kuten myös avioerokuvaus
ja romaani norjalaisen Skitson sekoiluista sekä hiukan pidem-
pään kuvioissa pyörineen Iltapäivälehtisopulin tarina. Näi-
den ennusmerkkien mukaisesti odotimme perheen yhteiseen
kassaan lisää rahaa sen jälkeen kun olin jo jonkin aikaa tör-
männyt aamuisin nuoreen, viinalta haisevaan vaaleahiuksi-
seen kaveriin, joka penkoi epätoivoisena eteisen kenkä- ja
vaatekasaa. Joskus myöhemmin saimme kuulla, että kaveri oli
Paska-Johan, mutta siinä vaiheessa hän oli jo lopettanut ravin-
toloiden sulkemisajan jälkeiset vierailunsa äidin makuuhuo-
neeseen. Äiti ei tuntunut olevan Paska-Johanin katoamisesta
millänsäkään. (Jälkikäteen kävi ilmi, että mies oli joutunut
sairaalaan ajettuaan pyörällä auton eteen polkiessaan kotiin
taas yhdeltä äidin jalkoväliin suuntautuneelta yölliseltä vierai-
lultaan.) Äiti oli ilmeisesti mieltynyt pienimpään mahdolliseen
yhteiseen nimittäjään vastakkaisen sukupuolen kanssa: pelk-
kään ruumiinnesteiden jakamiseen yöllisissä tapaamisissa.
Yhtälö päti kuitenkin vain nuoriin, söpöihin kavereihin. Paska-
Johanin jälkeen äiti huvitteli juuri sillä tavoin, mikä ilmeisesti
sopi eri osapuolille parhaiten. Tästä kaikesta syntyi taas uusi
romaanі. Käsikirjoitus kuulemma imaisi hänet täydellisesti
mukaansa. Joskus kun hän oli kaupassa ruokaostoksilla, minä
vilkaisin salaa hänen kirjoittamaansa. Sillä kertaa täytyi myön-
tää, että käsikirjoitus oli ensimmäinen todella lahjakas tuotos,
jonka äiti oli siihen mennessä saanut aikaiseksi. Mikä puoles-
taan oli huolestuttavaa, sillä tässä mitänsanomattomuuksien
maassa keskinkertaisuudet menestyvät tunnetusti parhaiten.

Uusi kirja kertoi keski-ikäisestä naisesta, jonka intohimo ja
heikkous olivat nuoret ja kauniit pojat, eritoten eräs nuori vaalea-
hiuksinen adonis, jolla oli tiettyjä yhtäläisyyksiä Paska-Johaniin.

Yleensä äiti saattoi kirjaprojektin loppuun ennen uusiin seksuaalisiin seikkailuihin heittäytymistä. Niclas oli tässä mielessä vakava työtaturma.

Jos romaanit toimivat kuin vitamiini, äidin miesystävät toimivat kuin hermomyrkkyy. Ja kesken hyvää tekeviä vitamiiniruiskeita äitimme huumaantui vahvasta huumeesta nimeltä "Kisu". Nuoren orhin tematiikka ei selvästikään ollut loppuun käsitelty luku äidin kirjassa, ja Niclas saisi panna sille pisteen. Mutta hän ei pannut pistettä yksin äidin siihen mennessä huoltomalle tutkimusretkelle kiimaisiin pojanvartaloihin – hän pani pisteen niin monelle muullekin asialle. Ennen kaikkea hän rakensi valtavan muurin meidän lasten ja äitimme välille. Hän pani pisteen meidän perheellemme.

7

Tänä kohtalokkaana jouluaattona, jolloin äiti vuodatti valtavia krokotiilinkyyneleitä ja huolehti nestetasapainostaan nauttimalla runsaan määrän alkoholipitoisia juomia seuratessaan Oscar Wilden traagista kohtaloa, minä olin kahdeksantoista. Neljä muuta sisarustani olivat kuusitoista, kolmetoista, yksitoista ja yhdeksän.

Oscar Wilden elämästä kertova elokuva oli yliampuvan sentimentaalinen. Äitiin se upposi kuin veitsi voihin. Hän itki ja nauroi hetki hetkeltä yhä äänekkäämmin. Elokuvan lopussa, kun Oscar joutuu kantamaan vastuun siitä että on elättänyt kyytä povellaan, äiti ulvoi jo täyttä kurkkua.

"Senkin petollinen sydämetön paskiainen!" hän nyyhkytti. "Miten ne saattoivat tehdä noin miehelle, joka oli antanut heille niin paljon naurua ja niin paljon ajatteleamisen aihetta! Epälojaalit fasistisia! Yhtenä hetkenä he osoittavat suosiotaan

hänen näytelmilleen, mutta seuraavassa hetkessä he ovat valmiita heittämään hänet susien ruoaksi..."

"Hän syyllistyi rikokseen, äiti", ilmoitin asiallisesti.

"Onko rakastaminen rikos?" äiti ulisi hysteerisenä.

"Mutta äiti", Alfi rauhoitteli. "Sehän oli vain elokuva."

"Eikä, se on tapahtunut oikeasti." Äiti oli nolouden jumalatar.

"Tuo on kiitos siitä, että on aito ja seuraa sydämensä ääntä..."

"Se on rangaistus siitä, että on rikkonut lakia", korjasin.

"Siihen aikaan homoseksuaalisuus oli rikos."

Seuraavaksi äiti itki Oscar Wilden vaimon kohtaloa. Häntä saattoikin sääliä, sillä ainakin nainen oli syytön. Äidin volloitukselle ei näyttänyt tulevan loppua. Kiitin luojaani että emme istuneet elokuvateatterissa.

Elokuvan loppukohtausten aikana äiti valutti kuin vesiputous, ja Mini säikähti sitä niin, että Alfin piti lohduttaa häntä.

Yhtäkkiä äiti nousi sohvalta ja asettui seisomaan keskelle lattiaa. Kantavalla äänellä hän julisti katsomatta ketään meistä huoneessa olijoista: "Minä olen Oscar Wilde!"

Sitten hän toisti sanat entistä mahtipontisemmin. "Minä OLEN Oscar Wilde!" Kolmannella kerralla dramaattinen ja mielipuolinen esitys häiriintyi siitä, että joulukuusi kaatui toistamiseen – tällä kertaa vanhimman pikkuveljeni ja hänen hetkeä aiemmin legopalikoista uudelleen rakentamansa avaruusaseman päälle. Tästä seurasi yleistä hälinää. Mutta äiti seiso i hievahtamatta lahjapapereiden, legopalikoiden ja rikki menneiden joulukuusenpallojen keskellä ja tuijotti kaukaisuuteen. Hän toisti mantransa:

"MINÄ OLEN OSCAR WILDE."

Huoneeseen laskeutui aavemainen hiljaisuus. Kynttilän liekki leimahti rätisten suuremmaksi. Kynttilä oli sytyttänyt kynttilänjalan tuleen. Edes se ei onnistunut kiinnittämään äidin huomiota.

Sen jälkeen ilmoille lausuttiin johtopäätös, joka oli todempi ja sen tähden paljon pelottavampi kuin lausunto, johon se

perustui. Suorapuheinen kolmetoistavuotias siskoni tarjoili meille tämän itsestään selvältä tuntuvan havainnon ilmoittaen pikkuvanhalla äänellään:

”Siinä tapauksessa Niclas on sinun Bosiesi.”

Me vanhemmat sisarukset, jotka olimme katsoneet elokuvan, tajusimme heti sanojen merkityksen. Ja me toistimme juuri sanotun ja toivoimme, että se olisi ollut äidille hänen kipeästi kaipaamansa herätys. Mutta äiti vain nyökkäsi surullisena. Myöhäisen aattoillan ylle laskeutui apea alakulo. Kukaan ei sanonut enää mitään. Jopa pienimmät ymmärsivät jotenkin vaistonvaraisesti sen jäytävän vakavuuden, joka oli astunut elämäämme. Taka-raivossani tikitti raskas kohtalon kello.

8

Minua ei saanut epätoivoiseksi pelko siitä, että äiti olisi menettänyt järkensä ihan konkreettisesti. Äidin bipolaaristen vaihteluiden ylätaajuudet näkyivät lähiympäristössä samanlaisena luonnollisena lainalaisuutena kuin suolen tyhjennys. Olimme tottuneita niihin. Eikä minua hermostuttanut edes äkkiseltään kovin kaukaa haetulta vaikuttava vertaus Oscar Wildeen. Kaikilla taiteilijoilla, ovatpa he miten mitättömiä tai keskinkertaisia hyvänsä, tai mahdollisesti juuri sen tähden, on tarve vertailla itseään kuolemattomiin. He etsivät tunnettua dramaturgiaa, johon takertua. Jos August Strindberg olisi tiennyt, millainen joukko pateettisia mitäänsanomattomuuksia samastuisi häneen suuressa itsevarmuudessaan, hän olisi todennäköisesti kirjoittanut kirjansa salanimellä. Sama lienee totta Oscar Wilden kohdalla, vaikka hän vaikuttikin olleen pehmeämpi luonne kuin siekailemattoman pöyhkeilevä Strindberg. Annetta koon siis äidille anteeksi, että hän näki itsensä Oscar Wilden

ruumiillistumana. Harvat olisivat keksineet vertausta, paitsi hän itse. Oscar oli valtaapitävien ylistämä ja arvostama, äiti taas kirjallisen parnasson ylenkatsoma. Kriitikoille hän oli kirosana. Hänen väitettiin olevan tyyppiesimerkki ajalle ominaisesta ja paljon keskustelua herättäneestä "mediahuorasta". Mutta näillä selkeillä eroilla oli todellista merkitystä vain pinnallisemmassa tarkastelussa. Sillä sekä Wildessä että äidissäni oli tiettyä ennalta arvaamattomuutta, joka herätti uteliaisuutta ja vastustusta. He olivat molemmat aikalaistensa silmissä kiistettyjä henkilöitä, kumpikin omalla tavallaan. Heidän yhteinen nimittäjänsä oli se, että molempien julkisia lausuntoja pidettiin provokatiivisina ja nokkelina. Äidillä se oli tiettyä vulgaariutta, Wildellä hienostuneisuutta. Molemmat pukeutuivat silmiinpistävästi (äidin esikoiskirjan julkaisun aikoihin hän oli paremman – muun muassa hyvän maun – puutteessa päättänyt antaa vanhoille teinivaatteilleen uuden mahdollisuuden, vaikka oli jo saavuttanut kunnianarvoisan kolmenkymmenen kahden vuoden iän). Jos taas Wilden ja äidin kirjallisia kykyjä verrataan, voinen varmuudella todeta, että äiti oli alakynnessä. Tosin toivoin, että hän olisi kehittänyt satiirista puoltaan ja sitä tyyllillistä varmuutta, joka pilkahteli silloin tällöin tekstimassojen lomasta. Hän suolsi tekstiä yhtä luonnollisesti ja estoitta kuin hänen nuoret rakastajansa ruiskuttivat siemennestettään.

Itse en ollut mikään suuri Wilden ihailija. Minusta hän oli jotenkin keskenkasvuinen – eräänlainen kirjallisuuden Morrisey.

Oscarin ja äidin Akilleen kantapää oli sama: tuhoisa mieltymys nuoriin miehiin, joista paistoi epäkypsyyttä. Luulen että äiti tutki tätä oivallusta romaanissaan, jota hän kirjoitti tutustuessaan Niclakseen, joka siis tuli ja peitti aurinkomme.

Sillä vaikka äiti sai meidät usein levottomuuden valtaan, hän oli silti meidän aurinkomme. Ja nyt tätä aurinkoa peittäisi seitsemän vuoden ajan kaksi korkeaa varjoa: toinen oli äidin Oscar Wilde -tunnustus, ja toinen Niclaksen omaehtoinen tunnustus.